

Contemporary Conundrums

1 שמות פרק כז:

מדבר שקר תרחק ונקי וצדיק אל תהרג כי לא אצדיק רשע:

2 משנה מסכת אבות פרק א משנה יח

רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם:

3 תלמוד בבלי מסכת שבת דף נה עמוד א

דאמר רבי חנינא: חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת.

4 רמב"ם הלכות דעות פרק ה הלכה יג

משאו ומתנו של תלמיד חכם באמת ובאמונה, אומר על לאו ולא על הן, מדקדק על עצמו בחשבון

5 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צב עמוד א

ואמר רבי אלעזר: כל המחליף בדיבורו - כאילו עובד עבודה זרה

6 תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד ב

וא"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון: מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר: +בראשית נ' + אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו'. ר' נתן אומר: מצוה, שנאמר: +שמואל א' ט"ז+ ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאלו והרגני וגו'. דבי רבי ישמעאל תנא: גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב: +בראשית י"ח+ ואדוני זקן, ולבסוף כתיב: ואני זקנתי.

7 תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף כג עמוד ב

דאמר רב יהודה אמר שמואל: בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו: במסכת, ובפוריא, ובאושפיזא.

8 רש"י שם

במסכת - יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או לאו, ואף על גב שסדורה היא לו - יאמר לו לאו, ומדת ענוה היא. **בפוריא** - שימשת מטתך, יאמר לאו, מדת צניעות הוא. **באושפיזא** - שאלוהו על אושפיזו אם קבלו בסבר פנים יפות, ואמר לאו - מדה טובה היא, כדי שלא יקפצו בו בני אדם שאינן מהוגנין לבא תמיד עליו, ויכלו את ממונו.

9 שולחן ערוך יורה דעה סימן שלח סעיף א

נטה למות, אומרים לו: התודה, ואומרים לו: הרבה התודו ולא מתו, והרבה שלא התודו, מתו, ובשכר שאתה מתודה אתה חי, וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא. ואם אינו יכול להתודות בפיו, יתודה בלבו. (ואם אינו יודע להתודות, אומרים לו: אמור: מיתתי תהא כפרה על כל עונותי) (טור). וכל אלו הדברים אין אומרים לו בפני ע"ה, ולא בפני נשים, ולא בפני קטנים, שמא יבכו וישברו לבו.

10 ש"ר שם

"מ כשאומרים לו לאדם התודה שכן דרך כל המומתים מתודים ידע הוא שמסוכן הוא מאד דאל"כ לא היו מזכירין מיתתו בפניו ויהיה נשבר לבו לפיכך אין אומרים לו כך

11 תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף כו עמוד ב

תנו רבנן: חולה שמת לו מת - אין מודיעין אותו שמת, שמא תטרף דעתו עליו. ואין מקרעין בפניו, ומשתקין את הנשים מפניו.

12 שולחן ערוך יורה דעה סימן שלה סעיף ז

Truth telling to the terminally ill

Sources prepared by Rabbi Harvey Belovski

Contemporary Conundrums

אומרים לו שיתן דעתו על ענייניו, אם הלוה או הפקיד אצל אחרים, או אחרים הלוו או הפקידו אצלו, ואל יפחד מפני זה מהמות.

13 שולחן ערוך יורה דעה סימן שלו

חולה שמת לו מת, אין מודיעין אותו, שמא תטרף דעתו עליו. א ואין קורעין חלוקו, ב ואין בוכין ואין מספידין בפניו, שלא ישבר לבו; ומשתיקין את המנחמין מפניו.

14 ש"ר שם

....אף על מת שאינו קרובו של חולה שלא ישבר את לבו פי' דכיון שרואה החולה הזה שזה הפלוני מת ובוכין ומספידין עליו בפניו נשבר לבו מפחדו שמא ימות גם הוא ומטעם זה משתיקין המנחמים בפניו שע"י המנחמים נזכר למיתת אותו פלוני ומתפחד שמא ימות גם....

15 ר"ן מסכת נדרים דף מ עמוד א

אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות - נראה בעיני דה"ק פעמים שצריך לבקש רחמים על החולה שימות כגון שמצטער החולה בחליו הרבה ואי אפשר לו שיחיה כדאמרין בפרק הנושא (כתובות קד) דכיון דחזאי אמתיה דרבי דעל כמה זימנין לבית הכסא ואנח תפילין וקא מצטער אמרה יהי רצון שיכופו העליונים את התחתונים כלומר דלימות רבי ומש"ה קאמר דהמבקר חולה מועילו בתפלתו אפי' לחיות מפני שהיא תפלה יותר מועלת ומי שאינו מבקר אין צריך לומר שאינו מועילו לחיות אלא אפי' היכא דאיכא ליה הנאה במיתה אפי' אותה זוטרת אינו מהנהו.

16 Jakobovits, Jewish Medical Ethics, pg 120

Before the end actually draws near, the mention of death is to be altogether avoided, so as not to make the patient aware of the seriousness of his condition and thus sap his strength.... the rabbis insisted to maintaining the patient's hopefulness, not merely by withholding information of his imminent death, but by positive means to encourage his confidence in recovery.

17 תלמוד בבלי מסכת יומא דף פג עמוד א

וספק נפשות להקל

18 שו"ת בצל החכמה חלק ב סימן נה

חולה הסובל מזה זמן יסורין איומים וכפי שקבע הרופא הנו נגוף במחלת הסרטן ר"ל, ברם כמובן העלימו דעת הרופא מידיעת החולה. אבל כעת כנראה פקעה סבלנותו והוא מבקש מאחרים ומצוה לבנו להגיד לו האמת על דבר מחלתו, אם ראוי לאחרים שיגידו לו, ואם בנו מחוייב לציית לו משום מצות כבוד אב.... העולה להלכה: א) חולה שקבעו הרופאים שהוא נגוף במחלת סרטן ר"ל, יש להעלים דעת הרופאים מידיעת החולה - ב) כשמצוה לבנו בתורת כבוד אב להגיד לו האמת על דבר מחלתו, אסור להבן להגיד לו ג) נראה דעת רוב הפוסקים דכל שהאב מצוה לבנו לעשות דבר שאין לו לאב ממנו הנאת הגוף, אין זה בכלל מצות כבוד אב, אלא שמ"מ בלי טעם וסיבה חזקה לא יעבור על ציווי

19 חכמת אדם הלכות אבילות כלל קנא:יא

המנהג בקהלות ק' ובפרט בק"ק ברלין כשאדם חולה ביום ג' לחליו הולכין אליו גבאי ביקור חולים או שאר אנשים ואומרים לו אתה ידעת שכן הוא התיקון והמנהג אצל כל החולים ולכן אין לך לדאוג מזה כלום, ולכן תעשה צוה מה שתראה ומה שאתה חייב או אחרים לך ועוד אומרים לו התודה כי כל המתודה על חטאיו מוחלין לו. וכיון שבאותן הקהילות המנהג כן אין החולה דואג מזה כלום וכן ראוי לתקן בכל עיר ועיר. אך במקום שאין מנהג זה אין אומרים כן לחולה שמא ידאג על מיתתו שכן דרך ההמון לדאוג כשאומרים לו התודה, ומ"מ כשראוין המבקרים שנטה למות מסבבים עמו בדברים ואומרים לו התודה ואל ידאג מזה כי הרבה התודו ולא מתו והרבה שלא התודו מתו ובשכר שאתה מתודה אתה חי וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא.... ואין אומרים כל אלו הדברים בפני אדם הארץ ולא בפני נשים וקטנים שמא יבכו וישברו לב החולה....

20 Arguments against truth-telling

- Hopelessness/depression/despair contributing to patient's demise
- Patient doesn't really want to hear the truth

Truth telling to the terminally ill

Sources prepared by Rabbi Harvey Belovski

Contemporary Conundrums

- Impossibility of conveying absolute truth

21 Arguments in favour of truth-telling

- Amelioration of anxiety
- Patient's right
- Improved attitude towards and cooperation with treatment
- Relief from isolation and fear
- Impossibility of maintaining false diagnosis anyway
- Setting affairs in order

22 J. David Bleich, Judaism and Healing, pp 29-30

However, no universal generalization may be drawn with regard to the reactions of all patients... The devastation experienced by some patients and their consequent loss of a desire to live is a repeatedly observed phenomenon. The physical effects of such psychological phenomena do not readily lend themselves to clinical analysis. The possibility of adverse reaction is sufficient reason for eschewing a policy of full disclosure. Jewish law is concerned with the foreshortening of even a single human life. Accordingly, in this, as in other areas of Halakhah, the possibility of hastening death in at least some patients must be the determining consideration. Despite the growing tendency of health-care professionals to advocate that the terminally ill be made fully aware of the gravity of their condition, medical science is well aware of the adverse effects which may result from a policy of full disclosure. The halakhic consideration that *tiruf ha-daat*, i.e., acute mental anguish, may cause or hasten death has been empirically confirmed. Medical literature contains numerous reports of deaths having no pathological cause but attributable either to fear or to despair.

23 The Journal of Halacha and Contemporary Society, XV, Rabbi Gary Joseph Lavit

In some cases, however, concealment of the truth may cause the patient more life-shortening stress than truthful disclosure and open discussion of the unpleasant. In such cases, where it has been determined that such stress can be reduced and survivability can be extended by means of truthfulness, the halacha requires the telling of truth with hope, and with sensitive and conscientious – but honest – spiritual and emotional support throughout the illness. Aside from the independent duty to avoid falsehood, the halacha requires the preservation of life – with truth-telling as the means.

It is our contention that it can be determined, prior to or during the initial stages of disclosure, whether an individual patient can be expected to experience benefit or harm from knowing about his or her medical condition. Such a determination must be made, or at least attempted, prior to deciding upon a course of either concealment or disclosure. To practice truthful disclosure upon the patient who will die sooner on account of it, is a serious violation of the all-important duty to preserve life. To practice concealment/suppression/deception upon the patient who might live longer when he knows and understands his condition, is a double-violation: (1) the needless and unjustified breach of the principle of honesty; and (2) the failure to take available means to preserve or extend the life of another human being.